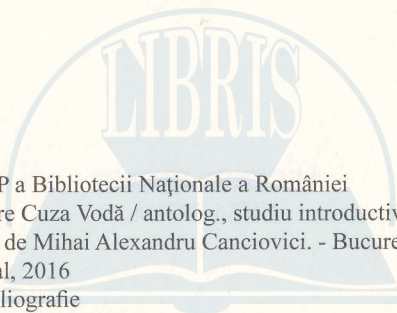

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Legende despre Cuza Vodă / antolog., studiu introductiv, note și
bibliografie de Mihai Alexandru Canciovici. - București : Rosetti
International, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-8794-09-9

I. Canciovici, Mihai Alexandru (antolog. ; pref. ; note)

398.2(498)

821.135.1-91-34

Ilustrații: Claudia Frînculescu
Tehnoredactare: Carmen Dumitrescu

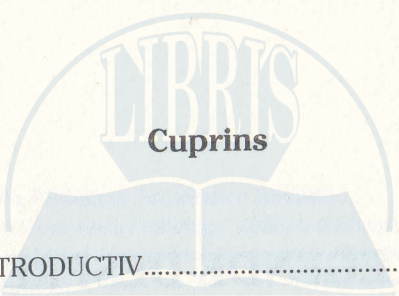
© Grup editorial ROSETTI

București, Str. Ion Brezoianu nr. 9, ap. 6, sector 5
cod poștal: 050022
tel.: +04 021 314 77 81; 0726 178 175; 0724 305 413
fax: 031 814 81 83
e-mail: distributie@editurarosetti.ro
www.editurarosetti.ro

LEGENDE DESPRE CUZA-VODĂ

Antologie de legende populare românești
cu un studiu introductiv, note și bibliografie de
Mihai Alexandru CANCIOVICI

Cuprins

STUDIU INTRODUCȚIV	7
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	22
CUZA FUGAR ÎN PĂDUREA FEDEȘTILOR, COMUNA ȚIFU, JUDEȚUL FĂLCIU	26
POVESTIRI DESPRE CUZA (DIN CIUTUREȘTI – ROMAN)	28
POVESTIRI DESPRE CUZA (DIN ZORLENI – TUTOVA)	31
DOMNITORUL CUZA ȘI ȚĂRANII	33
CUZA-VODĂ ȘI MOȘ MITREA GROSU	36
UN RĂMĂȘAG	40
CUZA AJUTĂ PE CEI NEVOIAȘI	43
CUZA JOACĂ URSUL	44
LEGENDĂ DESPRE CUZA	46
CUZA-VODĂ ȘI PRIMARUL DIN RUGINOASA	50
CUZA-VODĂ ȘI CRUCERIU	53
CUZA ȘI BOIERUL	56
LEGEA RURALĂ ȘI PĂMÂNTUL	58
CUZA-VODĂ LA MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI	61

CUZA-VODĂ LA MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI	63
CUZA-VODĂ ȘI STAREȚUL MĂNĂSTIRII NEAMȚULUI	65
LEGENDĂ DESPRE CUZA-VODĂ	68
CUZA-VODĂ ȘI VĂTAFUL MĂNĂSTIRII NEAMȚULUI	71
CUZA ȘI KOGĂLNICEANU LA MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI	73
VODĂ-CUZA LA MĂNĂSTIRE	75
ALEXANDRU CUZA ȘI CĂLUGĂRII	77
DIN VIAȚA LUI VODĂ-CUZA	83
CUZA PUNE SĂ RADĂ PE UN CĂLUGĂR	87
CUZA-VODĂ ȘI TRIMISUL PATRIARHULUI	89
CUZA ȘI SOLDATUL	91
CU SABIA DE LEMN	93
CUZA-VODĂ ȘI SANTINELA	95
CU SATINELA	98
SANTINELA	99
ȚIN MINTE CA ACUȘ	100
DOMNITORUL LA INFIRMERIE	102
DOUĂ „ÎNCERCĂRI”	103
CUZA ȘI JUDECĂTORUL	104
DREPTATEA LUI CUZA	106
CUZA ȘI OCA LUI	110
OCA LUI CUZA	114
CUZA-VODĂ ȘI NEGUSTORUL SOARE	116
CUZA-VODĂ ÎN INSPECȚIE	118

CUZA-VODĂ ÎNTRE OCNAȘI	120
CUZA-VODĂ ȘI SCRIPCARIUL CHRIAC FURTUNĂ	122
CUZA-VODĂ.....	126
ȘI SULTANUL, DE FRICĂ SĂ NU-L TAIE, A ISCĂLIT	129
ROMÂNUL DEASUPRA TURCULUI.....	130
SCOATEREA LUI CUZA DIN DOMNIE.....	132
CUM ȘI-A AȘTEPTAT CUZA SFÂRȘITUL.....	133
COROANA DE FLORI	134
DE CE A FOST DETRONAT CUZA	136
LEGENDA DESPRE DOMNITORUL CUZA	137
LEGENDA CU DETRONAREA LUI CUZA	139
BIBLIOGRAFIE.....	141

STUDIU INTRODUCȚIV

O figură istorică prezentă frecvent în legenda populară este domnitorul Alexandru Ioan Cuza, personalitate prestigioasă a istoriei neamului, înfăptuitorul Unirii Principatelor Române de la 1859, Unire desăvârșită la Focșani, în capitala Vrancei. El poate fi considerat, astfel, părintele statului național independent.

Amintirea lui Cuza este legată de marea sa popularitate într-o epocă de înfăptuiri sociale și naționale. Importantele reforme, ca cea agrară și secularizarea averilor mănăstirești, organizarea pe baze noi a armatei și a sistemului administrativ și juridic și-au găsit o admirabilă reflectare în conștiința colectivității.

Fiind mult mai aproape de epoca contemporană nouă, și informația documentar-istorică despre Cuza este mai bogată. Unii dintre povestitori sunt nepoții direcți ai unor oameni contemporani cu domnitorul moldovean, deci cunoștințele despre personalitatea istorică în cauză au fost preluate direct de la persoane care au trăit în epocă.

Atât împrăștierea țăranilor, cât și secularizarea averilor mănăstirești au impresionat adânc și trainic mulțimile de țărani, care i-au păstrat domnitorului o amintire de neșters. Cuza, ca personaj legendar, devine simbolul legiuitorului înțelept și drept, al reformatorului progresist interesat în susținerea cauzei celor nevoiași. Chiar dacă unele reforme i-au fost inspirate de colaboratorul său,

CUZA FUGAR ÎN PĂDUREA FEDEȘTILOR, COMUNA ȚIFU, JUDEȚUL FĂLCIU

Cuza a fost cel mai bun domnitor. El a făcut toate bunătățile în țara noastră: a dezrobit robii, a slobozit moșiile ridicând ponturile (munca în jumătate la boieri); moșiile călugărești, care erau stăpânite în pustiu de greci, le-a luat la stat; măsurile, care până la el erau false, le-a făcut drepte. Oca a făcut-o de patru litre, iar banița de 12 ocă vechi. A făcut șosele și poduri și chiar podul de la pescărie, din târgul Bârladului, tot el l-a tocnit. A făcut biserici și școli pentru învățătură. Cuza e al doilea în fapte, după Ștefan Vodă cel Sfânt.

Cuza era milostiv și mare făcător de bine. Ajuta pe văduve și pe nevoiași și cel ce alerga la dânsul găsea totdeauna ajutorință. Pomeni a făcut și pe aice, în Țifu, căci pe aice trecea când mergea la Banca, la Iordache Lambrino, la Fedești, la Scarlat Lambrino și la Stoisești, la Scarlat Mavrogheni, cu care era neam.

Eram fecior în casă la Scarlat Lambrino și îl cunosc bine pe Cuza.

Într-o vreme, domnitorul Mihalache Sturza urmărea pe Cuza, pe Scarlat și Iordache Lambrino și pe Toader Râșcanu. Ei au stat ascunși mai bine de două luni în pădurea Fedeștilor și eu le căram mâncare.

Domnitorul vrea să-i prindă cu orice preț, pentru că ei, împreună cu Scarlat Mavrogheni și cu alți boieri, vrând să-l schimbe pe domn, stârneau tulburări în țară.

Era pe vremea harbuilor¹. Cuza, Iordache Lambrino, Searlat Lambrino și Scarlat Mavrogheni pleacă spre Hulm și Grajduri, moșiile lui Toader Râșcanu.

De la Grajduri, cu toți pornesc la Iași, să stârnească bucluc ca să poată schimba pe domnitor. Toader Râșcanu a tăiet ștreangurile cailor înaintași de la trăsura lui Vodă și apoi au fugit iar la Grajduri. Vodă trimite îndată oaste să-i prindă și cu mare greu au putut scăpa, sub grajd, în gunoiul cailor. De aici am plecat apoi cu toții, cu trăsura mănătă de surugii călări, la Fedești, unde au stat dosiți în pădure, peste două luni. De aici nu știu încotro s-au dus. Nu peste mult, s-a făcut Unirea și Cuza a ieșit la sorți să fie domn.

Mândră sărbătoare a fost atunci în toată țara! Ori încotro te întorceai auzai cântând Hora Unirei și toți jucau și se veseleau.

L. Mrejeriu, S. T. Kirileanu, Gh. Popescu-Vânători,
Cuza-Vodă. Istorisiri pentru popor,
Piatra-Neamț, 1909, pag. 153-154

(Auzită de L. Mrejeriu de la D. Râșcanu, învățător în Țifu –
Fălcu. D-sale i-a comunicat-o Grigoraș Balaiaș)
[nota autorilor culegerii]

¹ harbuz = pepene

CUZA ȘI OCA LUI

Era într-o toamnă. O trăsură cârpită, din cele cu care Ese călătorește între Pașcani și Târgu-Neamțului, urca dealul Pașcanilor încet și agale. Caii, niște mârtoage, abia duceau trăsura goală, iar în urmă o droaie de mușterii mergeau pe jos înapoia trăsorii.

Birjarul, cu picioarele pe oiște, își îndemna caii să ajungă mai curând în deal, ca să-i poposească la umbra deasă a codrului.

Între mușterii era și un moșneag cu glugă și cojoc, de-ale cărui vorbe înțelepte și cu rost se mirau cei șapte-opt drumeți.

Ajunși în deal se puseră jos pe iarbă, la umbra unui stejar umbros, pe când caii își mâncau porția de ovăz.

Moșneagul, lungit pe gluga așternută jos, căta cu ochii pe valea Neamțului în sus, unde de-abia se zăreau, sclipind, turnurile mănăstirii Neamțului.

– Vedeți dumneavoastră, negustori? Ia uitați-vă coalea! Voi trage cu bobii ca să vă spun ce are să se-ntâmples cu bogăția acelor pământuri mănoase care se pierd colo, în zarea munților.

Zis și făcut. Moșneagul scoase niște grăunțe din chimir și începe să le învântească pe glugă. După ce purtă cu palma grăunțele de popușoi încoace și încolo, ele ș-ășezară în grămăjoare și mai mici și mai mari.

– Vedeți grămada asta mai mare de grăunțe? Este mănăstirea Neamț cu bogățiile ei; acest grăunte ales singur, coalea deoparte, este Cuza; el va lua averile mănăstirilor și le va da țării care este aceasta – arătând o ceată mai mică de grăunțe – și acestora, care-i norodul sărăcit – arătând niște grăunțe reslețite.

Toți se uitară în trăsură. Moșneagul, care nu era altul decât Cuza, se sui pe capră sus, ca să soarbă aer curat și să poată privi mai bine peste lanurile de bucate.

Ajunși la Neamț, moșneagul se coborî la un han și, după ce birjarul i-aduse lada, îi dădu din curea un galben.

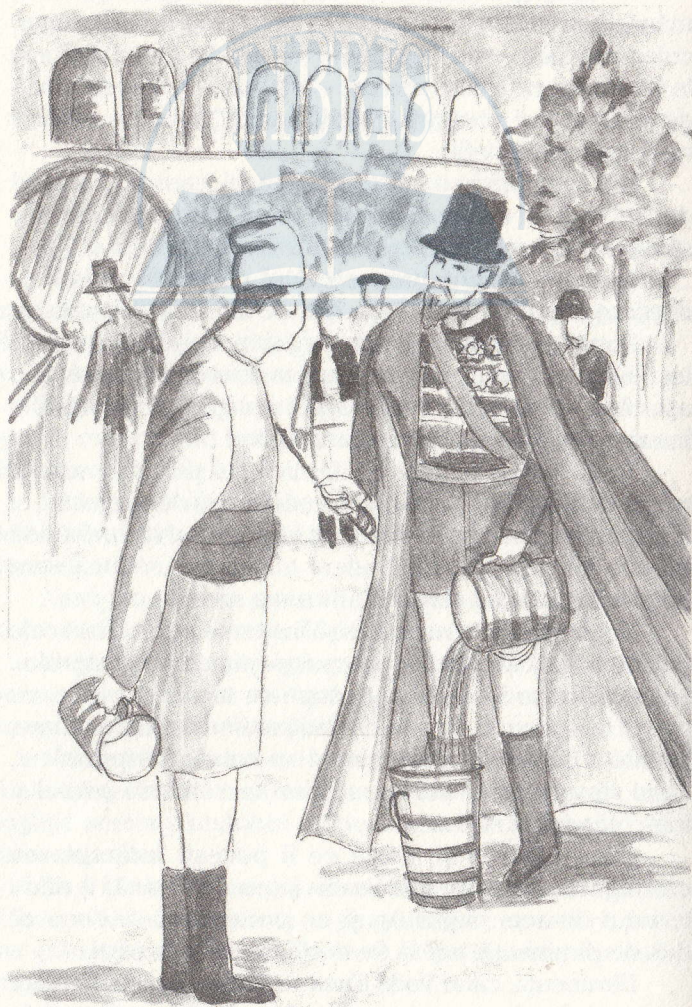
După ce ospătă, ieși prin târg și începu să târguiască tot felul de mărunțișuri și să cinstească lumea prin crășme, așa că până-n seară n-a rămas nici o piață și nici o prăvălie în care moșneagul nostru să nu fi intrat.

Toată lumea se mira de dărnicia lui și mai cu seamă negustorii îl trăgeau cari-n toate părțile, nu de dragul lui, ci a galbenilor din chimir. Peste tot locul cerea să-i se vândă cu oca lui Cuza și pretutindeni trăgea cu urechea cum negustorii suduiau pe domnul care a scos oca.

Moșneagul nostru nu ȳta să însemne pe un izvod cele ce cumpăra, cât anume, precum și numele negustorului. Seara se trase iar la han și, după ce trimise un plic, cu pecetii la ispravnic, scoase din ladă uniformă strălucitoare, lepădă straiile în care venise și se îmbracă. Ispravnicul, când văzu cartea domnească, fiori reci trecură prin el și într-o clipeală fu la han.

Cuza îl primi și, după ce îi povesti întâmplarea cu negustorii cei cu sădălmile și cu oca mică, îi dădu izvodul de-acei negustori și cu poruncă ca a doua zi, des-de-dimineată, toți să fie duși în curtea hanului.

Dimineata, când Vodă Cuza se sculă, o mișcare mare era în tot târgul; steaguri, gardă la han și toți funcționarii, în

straie de mare ținută, mișunau dând ordine, iar în curtea hanului toți negustorii adunați și strejuiți, ca să nu spele putina.

Cuza, cu ispravnicul după dânsul, merse la ei. Pe fețele lor se vedea frica de moarte.

Toți căzură în genunchi, iar domnitorul le vorbi:

– Ieri v-am prins cu oca mică și m-am încredințat că voi pradați pe țăran, din a cărui sudoare și muncă ne hrănim cu toții și din puterile cărora trăiește țara. Vă iert pe toți! Sculați! Iar dumitale, ispravnice, îți dau poruncă aspră, să fii mai cu băgare de samă și pe care-l vei prinde de azi înainte cu măsuri nedrepte, să mi-l trimiți legat burduf, la domnie.

Merse apoi de făcu inspecție pe la toate dregătoriile târgului, după care plecă cu mare alai.

L. Mrejeriu, S. T. Kirileanu, Gh. Popescu-Vânători,
Cuza-Vodă. Istorisiri pentru popor,
Piatra-Neamț, 1909, pag. 102-103
(Auzită de la V. Tanasă, Vânători)
[nota autorilor culegerii]